

Förslag A 1978/UHN
Behandlas i Utskottet för ett hållbart Norden

Betänkning över medlemsförslag om moratorium för gruvbrytning på djuphavsbotten

Utskottet för ett hållbart Norden föreslår att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att införa ett moratorium mot djuphavsgruvdrift på internationella vatten så länge de miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna inte är klart utredda

Bakgrund

Vår planets hälsa är beroende av vårt hav. Havet, som täcker mer än 70 % av jorden och representerar 95 % av biosfären, är hem för en unik biologisk mångfald, är en viktig bundsförvant i kampen mot klimatförändringar samt bidrar med kulturellt värde till samhällen världen över.

När hoten mot våra hav ökar, inklusive klimatförändringar, överfiske, plastföroreningar och havsborrning, står havet inför ett nytt och farligt hot: djuphavsgruvor. Prospekterande djuphavsgruvföretag och deras sponsrande stater tävlar om att först bryta havsbotten efter sällsynta jordartsmetaller, däribland nickel, kobolt, koppar och mangan.

Om den riskfyllda industrin skulle gå vidare, skulle det orsaka omfattande skador på ömtåliga marina ekosystem och de miljontals arter de agerar hem för, vilket också påverkar traditionella aktiviteter så som fiske, som är en mycket viktig del i livsmedelssäkerhet och försörjningen för kustsamhällen. Över 600 vetenskaps- och policyexperter har varnat för att djuphavsbrytning skulle leda till förlust av biologisk mångfald och ekosystemfunktioner som skulle vara oåterkalleliga under flera generationer.

Därtill är hav och djuphavsekosystem avgörande i kampen mot klimatförändringar då havet är världens största kolreservoar och lagrar enorma mängder koldioxid. Djuphavsbrytning kan störa havets kollagrings- och klimatregleringsfunktioner genom att riva sönder dessa reservoarer och då släppa ut den gas som finns lagrad i havsbotten.

Förespråkare för djuphavsbrytning hävdar att mineralerna på djuphavsbotten behövs för den gröna omställningen, till exempel för att fylla behovet av komponenterna i elfordonsbatterier. Samtidigt som vissa i branschen, samt sponsrande stater understryker

vikten av att starta djuphavsbyggnation redan 2024 så finns det de som menar att en ny generation batterier är på väg. Dessa batterier kan antingen återanvända dessa metaller, eller inte använda dem över huvud taget. Det betyder att istället för att lansera en stor ny utvinningsindustri borde alla berörda parter investera i ny teknik och system som minskar efterfrågan på råmineraler genom återanvändning, återvinning och innovativ design.

Den gröna omställningen får inte ske på bekostnad av biologisk mångfald och vår planets största naturliga kolsänka. Dessutom påpekar Greenpeace ytterligare en risk med att borra i havsbotten, att strömmar och liknade tar med sig sediment från de exploaterade platserna vidare till andra, i övrigt orörda platser och förstör bland annat korallrev även där. Trots att man aldrig faktiskt borrar på dessa ytor.

Efter den officiella begäran från Republiken Nauru 2021 om att börja exploatera djuphavsresurser, försöker International Seabed Authority (ISA) för närvarande skynda på utvecklingen av en gruvkod som kan antas så snart som juli 2024. Med andra ord så har vi mindre ett år kvar på oss att sätta stopp för denna irrationella industri och skydda havet innan det är för sent. Det har också väckts oro för att det organ som skulle styra vad som skulle vara den största gruvdriften i historien, om det tillåts fortsätta, inte är lämpligt för ändamålet. Som det ser ut finns det en tydlig industridriven agenda inbäddad i ISA och den föreslagna gruvkoden vilket betyder att oberoende vetenskaplig bedömning helt utelämnats.

Slutligen är brådskan att bryta djuphavet oförenlig med internationella åtaganden för klimatåtgärder och för att skydda naturen, inklusive Leaders Pledge for Nature och resolution 122 om "skydd av djuphavsekosystem och biologisk mångfald genom ett moratorium för gruvdrift på havsbotten" som antogs med en överväldigande majoritet vid IUCN World Conservation Congress i september 2021.

Utskottets synpunkter

Udvalget noterer med stor opmærksomhed, at der i FN-regi pågår forhandlinger af kodes for dybhavsminedrift. Udvalget understreger vigtigheden af at sikre opsyn med dybhavs minedrift samt sikre en skånsom udvinding af mineraler for at udgå stor skade på vigtige leveområder, der har været urørte i tusinder af år. Udvalget noterer at der ved dybhavsminedrift er risiko for at store mængder kulstof, der lige nu er indlejret i havbunden, vil blive frigivet. Hvis det sker, kan mængderne af drivhusgasser blive øget i et ukendt omfang og således bidrage til klimaforandringerne.

Det noteres med stor bekymring at der forsat mangler viden og forskning i konsekvenserne af dybhavsminedrift, og der derfor er behov for mere viden på området. Truslen

Kiruna, den 25. juni 2024

Johan Andersson (S)
Karin Gaardsted (S)
Åsa Karlsson (S)

Ola Elvestuen (V)
Emma Berginger (MP)

RESERVATION

Nordisk Frihet föreslår att Nordiska rådet rekommenderar de nordiska regeringarna

att införa en förebyggande paus för djuphavsgruvdrift på internationella vatten tills regler som ger ett starkt skydd av havsmiljön, som tar hänsyn till de osäkerheter som finns, finns på plats

Liggande förslag om att ett moratorium ska gälla så länge de miljömässiga, sociala och ekonomiska konsekvenserna inte är klart utredda, är mycket oklart med avseende på när kriterierna har uppnåtts.

Nordisk Frihet anser att de svenska, danska och finska regeringarnas inställning, att hänga upp tillåtelse av djuphavsgruvdrift på en fungerande lagstiftning, är förnuftig. Eftersom konsekvenserna av djuphavsgruvdrift kommer att skilja mycket beroende på vad, var och hur man gör den, måste fall-till-fallprövning säkerställas. Krav på lagstiftning är bättre än ett generellt moratorium/förbud. Det blir mer proportionellt, mer förutsägbart och mer rättssäkert.

Internationella förhandlingar i saken kan bland annat handla om standarder för miljölagstiftning och gemensamma riskbedömningar.

Kiruna, den 25. juni 2024

Staffan Eklöf (SD)